

MALI LIST

TENIK ZA NOVICE IN POUK.

Štampar: Stanek, Trst, 1925. Stetink.

Izhaja vsak petek opoldne.

Naslov: Trst-Trieste
Casella Centro 37

ali pa: via Imbriani 9/III.

Izdaja: konsorij Malega lista

Dr. Puntar
LJANA (JUGOSLAVIJA)
1925. 3 lire
Urednik Ivan Presel

Mali koledar.

Petek, 20. novembra.: Feliks, Edmund.
— Sobota, 21.: Mar. Darovanje (M. B. od zdravja). — **Nedelja, 22.:** zadnja pobinkoštna; Cecilija. — **Ponedeljek, 23.:** Klement, Felicita. — **Torek, 24.:** Janez od Križa, Hrizogon (Krševan). — **Sreda, 25.:** Katarina. — **Četrtek, 26.:** Konrad, Silvester. — **Petek, 27.:** Virgil, Ahacij.

MALE NOVICE

Iz Rima

so pozdravili slovenski fantje od 13. polka: Furlan Anton iz Lož, Lavrenčič Fran iz Podrage, Natlačen Matevž z Ubelskega, Čehovin Viktor iz Potoč, Hlabjan Karel iz Doline, Jerančič Hilarij, Faganel Jožef, Terčič Alojzij iz Sempasa, Kos Peter iz Knežaka, Fatur Anton iz Zagorja, Jaksetič Janez iz Bistrice, Simčič Anton, Počkar Ivan iz Postojne, Korošec Daniel iz Socerba, Gulič Jožef iz Koprive, Zorzut Virgil iz Kojškega, Kenda Ivan iz Lubina, Radekon Alojzij iz Vrtojbe, Colja Jožef iz Cerovega, Jesenko Andrej iz Landola.

Smola.

Zadnja številka Malega lista ni bila zaplenjena. Zgodilo se je pa, da ni prišla naslovljencem po pošti. Kaj je to? To je uganka, katero naj naročniki prešturdirajo. Vsekakor je precej «trd oreh».

Slovinci v Ameriki.

V Minesoti je mesto Eveleth. Tam bodo občinske volitve. Slovinci hočejo spraviti na županski stol svojega človeka Avgusta Bratuliča. Amerikanci jim tega nič ne zamerijo. Odločile bodo volitve, kjer bo vsak volilec volil po lastnem preudarku.

Velike povodnji.

Iz Jugoslavije so poročali pred tednom o silnih povodnjih. Čez običajno mero so narastle Sava, Drava, Mura in njihovi pritoki. Ljubljana je pri Zalogu stopila čez bregove in zalila travnike in vrte. Savinja s pritoki je delala hudo škodo po Celju in okolici. Voda je vdiralila v kleti in uničila spravljene pridelke, krompir, repo in drugo. Sava je pri Zagrebu predrila nasipe in naredila celo jezero na tamošnjih ravneh. Prišla je na sprehod na mestne ceste. Posebno veliko škode je naredila povodenj v slovenskem Prekmurju. Prekinila je celo železniško zvezo s Štajersko. Tu in tam se je podrli kakšna hiša, odneslo je veliko živine, pa tudi večje število ljudi je našlo smrt v valovih. — Tudi po drugih krajih Evrope so bili ta čas hudi nalivi in poplave.

Volitve na Češkem.

V nedeljo 15. t. m. so bile v češki državi volitve poslancev. Zanimivo je to, da so zelo veliko pridobili komunisti, socialni demokratje pa izgubili. Okrepili so se tudi krščanski socialci (ljudska stranka). Srednje liberalne stranke so nazadovale. Tudi med češkimi Nemci so se krščanski socialisti okrepili. Natančen izid volitev še ni znan.

Predstava.

V nedeljo 22. t. m. se bo v Rojanu v Mar. domu ponovila igra «Roka božja» ter burka «Gospodična Hitrica in njena sestra Metka». Začetek popoldne ob 4½.

NE ODLAŠAJTE!

Kupite takoj «Ljudsko pratiko» za 1. 1926. Je prav lepa in zajemljiva. Stane 2 liri. Zahtevajte jo po trgovinah. Morate boste imeli srečo in zadenete krasen dobiček. Ako pošljete upravi «Malega lista» 2-20, vam jo pošljemo tudi po pošti na dom.

Razsodba puljskih porotnikov

Vsa javnost je težko pričakovala, kdaj bo izrečena sodba čez razbojnika Kolariča in njegove pajdaše. Slednjič so porotniki glasovali in sodniki odmerili leta: Ivan Kolarič je na podlagi pravoreka porotnikov, ki so potrdili vprašanja glede krivde pri 16 zločinih, od katerih so 4 kaznjivi z dosmrtno ječo, ostali pa skupno s 115 leti ječe, obsojen na dosmrtno ječo, poostrene z 11-letnim zaporom v ločeni celici.

Alojzij Batistič, glede katerega so porotniki zanikali krivdo pri poskušnem umoru orožnikov Baldassi in Delise, a potrdili ostala vprašanja, je obsojen na 11 let in 3 mesece ječe, na 2400 lir globe, izgubo javnih pravic za dobo kazni ter 3 leta posebnega policijskega nadzorstva.

Marijan Bisin in Evgen Czerny glede katerih so porotniki zanikali krivdo pri umoru oziroma poskušnem umoru gostilničarke Del Monte, a potrdili krivdo «roparskega napada z oboroženo roko», sta obsojena na 10 let ječe, poostrene s šestino te dobe z zaporom v ločeni celici, ter na 3 leta posebnega policijskega nadzorstva.

Herman Smolars, ki je bil spoznan kriv roparskega napada na gostilničarko Del Monte, je obsojen — ker

Zavod sv. Jeronima.

O tem so mnogo pisali časopisi zadnje dni. Zagnali so, da je nastal oster spor med papežem in med vlado v Beogradu. O ti reči moremo čitateljem dati sledeče pojasnilo: Zavod sv. Jeronima je hiša v Rimu, kjer bivajo katoliški duhovniki iz Jugoslavije, da v Rimu obiskujejo visoke šole. Pod Leonom trinajstim je zavod dobil sedanjo uredbo. Dokler je bila Avstrija, so nji pritikale neke časti v pogledu na ta zavod, toda gospodar je bil papež. Tiste časti so po vojni od Avstrije prešle na Jugoslavijo, ker je bil že od početka zavod namenjen za Jugoslovane. Gospodar pa je ostal papež. V sporazumu z beograjsko vlado je bil za ravnatelja v zavodu postavljen laški duhovnik Biasiotti, za podravnatelja pa Hrvat Butković. Proti tema dvema so se gojenci pritožili pri svojih škofih, da slabo ravnata z njimi. Ko je ravnatelj Biasiotti zvedel za te pritožbe, je začel divjati: štiri gospode je spodil ven in zvičajno dosegel, da jim je bila vzeta pravica maševati v Rimu. Hotel je tudi doseči, da bi se ne mogli vpisati na nobeno visoko šolo v Rimu. Vse to je delal brez vednosti papeževega zastopnika kardinala Vannutelijaja. Hrvaški škofje pa so se potegnili za svoje gospode in potem je papež zaropotal: poslal je drugega ravnatelja in drugega podravnatelja, onadva pa zapodil. Hrvaški gospodje so se zopet smeli vrniti v zavod, da bodo v miru nadaljevali svoje študije.

Papež se je torej postavil za hrvaške gospode proti ravnatelju Italijanu. Kako je torej mogoče vpiti, da je storil krivico Jugoslovanom? Saj so tako hoteli tudi jugoslovanski škofje. Katoličanom sovražno časopisje hotelo je seveda celo reč na glavo postaviti.

To je kontraband.

V dalmatinskem Šibeniku je delal kontraband na debelo neki milijonar Stefan Saro. «Zaslужil» je baje v enem letu 400 milijonov dinarjev. Sedaj pa mu je vlada prišla na sled, ker ga je izdal njegov bivši uradnik.

so mu porotniki priznali splošne olajševalne okoliščine in nepopolno duševno hibo — na 5 let ječe, od katerih sta mu na podlagi amnestije dve leti odšteti, ter na 2 leti posebnega policijskega nadzorstva.

Ivan Nefat je obsojen radi tatvine v škodo dr. Licaussija na 4 leta 5 mesecev in 10 dni ječe, poostrene z 9-mesečnim zaporom v ločeni celici.

Marijan de Rossi je obsojen na 3 leta, 2 meseca in 26 dni ter na začasno izgubo javnih pravic; od te kazni ste mu odšteti 2 leti na podlagi amnestije.

Fran Jurčič je obsojen radi tatvine na 1 leto 1 mesec in 10 dni ječe, ki jo je že obsedel v preiskovalnem zaporu.

Santo Simoni je obsojen radi podpiranja Kolariča na 1 leto, 7 mesecev in 13 dni ječe, a je to kazen preстал v preiskovalnem zaporu.

Vsi ostali obtoženci, ki jih je 14 so oproščeni. Med temi so: Ivanka Jurman, Kolaričeva ljubica, zlatar Nordio in industrijalec Bilus.

Obsojenci so razen kazni obsojeni na poravnavo sodnih stroškov in povračilo narejene škode.

Kolarič se bo pritožil na najvišje sodišče. Pravi, da dolgo ne bo zaprt.

Delavski vestnik.

Iz delavskih vrst smo dobili: «Skupina delavcev smo igrali v društvu uvodni članek v Novicah pod imenom «Delavski stan». V članku pišejo, da se delavec ne sme internacionalno zvezati; da s tem ne bo nikdar nič dosegel. Gospodje pri Novicah! Mari mislite, da imamo delavci mreno v očeh, o nas skušate tako furbati? Mari ne vemo, da se je kapitalizem internacionalno združil, da delavstvo podere. Kaj samo vi bi se smeli internacionalno družiti, mi reveži pa ne?

Potem priporočate nalaganje prihrankov v vaših zavodih. Ja hudirja, kaj pa naj nosimo v zavode, ko pa zaslužimo komaj toliko, da prehranimo družino, in dostikrat nič toliko?

In tudi če bi kaj prihranili, kdo bi se nosil denar v zavode, ki jih vi bogatini priporočate. Mari smo pozabili, da ste vpili: «Vsi denar v Jadransko banko». Vam je banka seveda prinesla denar, toda ljudstvo, ki je šlo vašemu bobnu na limanice, je zapravilo do 50 milijonov!

Interpelacije.

Na šolskega ministra v Rimu vložil je poslanec Besednjak dve interpelaciji ali vprašanji. Prva se peča z vprašanjem dodatnih ur za hrvaški jezik in s protipostavnim postopanjem šolskega ravnatelja v Bujah. V drugi interpelaciji vprašuje, zakaj ni ministrstvo odobrilo nobene knjige za pouk hrvaščine, ko brez knjige pravo učenje ne more naprej. Interpelaciji sta podpisani 18. novembra. Poslanec zahteva od ministra pismen odgovor.

BELEŽKE.

Generalšturmi so organizirali naši solzni narodnjaki proti Malemu listu. Sam dr. Wilfan je v Eđinosti zlomil eno prekljo proti nam. Napadle so Novice. Istočasno je napadel njih zvesti zaveznik ljubljanski «Slovenski Narod». Storili so pa še druge korake proti nam, kakor vemo iz gotovih virov. Da oni vsa sredstva

MIHEC: O blažen čas, ko bili smo sami, kar smo hoteli, to smo delali.
JAKEC: Zdaj Mali list nasproti nam stoji nam gleda zdaj na prste, vdaj v oči

poskušajo, se ne čudimo, ker jih poznamo, čudimo se, da jim še kdo kaj verjame.

Odgovor. V Novicah štev. 42. je neki podpisani — a — napisal nekaj resnih besed o posledicah pijančevanja med Slovinci in prosi za boj zoper to nadlogo. Naš odgovor: Veseli nas to spoznanje dopisnika, ki živi bržkone v mestu. Ali dragi gospod dopisnik, Vi ste pisali vrste v glasilu stranke, ki po svoji zgodovini in tudi danes dejanski sloni po deželi na osebah, ki imajo od vina dobiček. Zato je Vaš poskus naravnost otroški. Treba je zadevo vse drugače zasukniti: stranko, ki sloni na tisti podlagi, prevreči! Ako tega ne razumete, potem moremo le ugotoviti, da žal ne poznate postanka in bistva ter ustroja stranke, do katere se obračate.

Judje pred Jeriho. Tak hrum uganjajo vsi brezverski listi po Jugoslaviji proti «Malemu listu», kakor so ga Judje pri obleganju Jerihe. Radi bi ga podrli na vsak način. «Mali list» je kriv suše, povodnji, svinjske kuge, velikih davkov, influence in hipohondrije, sploh žalostnih in slabih časov. Ko njega ne bo več, potem bodo prišli zlati časi kraškimi in istrskimi magnatom. Generalni štab dela noč in dan, da se lepe sanje uresničijo.

Ne pričaj po krivem. «Novice», ne vedoč kaj bi pisale (komanda je bila, da treba napasti «Mali list»), so vile trto in izvile neumnost. Zapisale so, da «Mali list» ni poročal pravilno o Wilfanovih potih. Brž v nedeljski «Eđinosti» pa je Wilfan sam podučil svoje novičarje, da je res imel iti na interparlamentarno konferenco v Ameriko in da mu je žal, da ni mogel tega storiti. Tako je Wilfan sam potrdil, da «Mali list» ni pisal laži v tisti zadevi. To naj si «Novice» za uho zapišejo.

Hrvaški begunec. Ko so pred 75 leti začeli zasluževati hrvaško domovino, tisti čas, ko so Madžari pridobili zase celo voditelje Hrvatov in so čisti domoljubi z žalostjo v srcu opazovali podjarmljenje hrvaškega ljudstva po Madžarih, je hrvaški poštenjak Kanotaj pobegnil v Švico. Čim je dospel v Zenevo, je obolel na smrt. Na smrtni postelji je prosil usmiljenko, naj zapiše besede, ki se bodo vklesale v nagrobni kamen. Takole je Kanotaj črkoval: «Hic jacet Croata Kanotaj, qui emigravit, ne spectet servitutum infelicis patriae».

In res se še dandanes bere na zenevskem grobišču tisti nadpis, ki se v slovensčini glasi: «Tukaj počiva Hrvat Kanotaj, ki se je izselil, da ne bi zrl suženjstva nesrečne domovine». — Uhogi Kanotaj! Takrat še nisi slutil, da bo čez 75 let Hrvatska prosta Madžarov in da bo združena s Srbi in Slovinci v svobodni državi!

Za bratovski mir med narodi

(Prinašamo znameniti govor, ki ga je imel poslanec Besednjak v Švicarski Zenevi na zborovanju narodnih manjšin. Govor so priobčile Edinost, Goriška Straža in Pučki Prijatelj in niso bili zaplenjeni.)

V imenu Hrvatov in Slovencev v Italiji.

«V imenu slovensko-hrvatske manjšine v Italiji imam čast se pridružiti v polnem obsegu resoluciji, ki zahteva za vsako narodno skupino avtonomijo nje-nega kulturnega življenja. Mi Slovenci in Hrvati v Italiji smo vključeni v državo, ki ni obvezana k zaščiti svojih narodnih manjšin po nobeni mednarodni pogodbi; nam ni pravno zajamčen ne pouk v materinem jeziku, ne uporaba naše govornice pred sodnijo in upravnih uradih države, dežele in občine. Mi spadamo k onim narodnim manjšinam, katerih usoda je tudi na polju njihovih naravnih pravic odvisna izključno od volje in mnenja vladajočega večinskega naroda in njegovih vlad.

Pritožbe na Društvo narodov so za nas nedopustne.

Zato pozdravljamo že zahtevo, stavljeno na tem zborovanju evropskih manjšin, naj se pravna zaščita narodnih manjšin razširi na vse države brez izjeme. To storimo iz najgloblje prepričanja, ker je za nas pač stvar pravičnosti, da so vse narodne manjšine enako-pravne.

Za lastno kulturno življenje.

Tembolj se pridružujemo seveda predlagani resoluciji, naj se preko že obstoječih zaščitnih določb za manjšine prizna vsaki organizirani narodni manjšini pravica do samouprave lastnega kulturnega življenja. To je za nas tudi naravna posledica iz načela o svobodi narodnega prepričanja. Kakor si ni mogoče misliti svobode verskega izpovedovanja brez avtonomne cerkvene organizacije, tako se prava svoboda narodnega prepričanja ne da izpeljati in zamisliti brez avtonomije narodnega kulturnega življenja.

Za hrvatske in slovenske šole.

Nezadostno je n. pr., da bi pripustila država v šolah našo materino govornico kot učni jezik, a izročila v ostalem duševno vzgojo našega naraščajajočega popolnoma volji in mnenju vladajočega naroda, tako da bi ne mogli starši nič sodločati, kdo naj njihove otroke vzgaja in kako naj jih vzgaja. Starši, družina in ljudsko občestvo imajo neprekršljivo naravno pravico, da se novi rodovi vzgajajo v duhu lastne narodnosti iz lastnega kulturnega razvoja, na podlagi lastnih duševnih potreb in posebnosti ljudskega značaja. To je pa le tedaj izvršljivo, ako se poveri vzgoja otrok učiteljem iz iste narodne skupine, ki uživajo polno zaupanje staršev.

Duševno raznarodovanje.

Kulturni razvoj slednjega ljudstva se mora vršiti le tako, da zastavi mladina svpjo moč tam, kjer so prenehala starejša pokolenja, to se pravi, ako nadaljuje

prekinjeno delo svojih očetov. Le taka je organična rast človeške omike. Dru-gačnega kulturnega napredovanja ne pozna zgodovina. Ako se otroci narodnih manjšin odtujejo v šoli kulturi lastnega ljudstva in se utapljuje v kulturi in zgodovini vladajočega naroda, tedaj pomeni to če ne jezikovno potem pa prav gotovo duševno raznarodovanje.

V tem slučaju se kulturni razvoj nasilno prelomi, delo mnogih rodov se vniči, eno izmed žarišč omike gre človeštvu po zlu.

Kulturna avtonomija.

Kakšen pomen naj bi imela v takih razmerah svoboda narodnega prepričanja? Puhla beseda brez smisla in vrednosti, ako se ne zagotovi narodni manjšini istočasno avtonomija kulturnega življenja, da more v javno-pravnih avtonomnih ustanovah svoje šolstvo po lastni volji in lastnih potrebah organizirati, upravljati in nadzorovati. Samouprava kulturnega življenja je edino zanesljivo orožje, s katerim se more svoboda narodnega prepričanja izpeljati in zavarovati. Mi zastopniki Slovencev in Hrvatov v Italiji sprejemamo za to brez vsakega pridržka predlagano resolucijo.

Nacionalizem na vrhuncu.

Naš boj zoper nacionalizem.

Naša zmaga sigurna.

Zavedamo se pa pri tem prav dobro, da bo treba premagati neizrekljive težave, preden se bodo mogla v resoluciji izrečena načela izvesti po vsej Evropi. Ideja, ki jo oznanujemo tukaj v Ženevi, bo tirjala kakor vsaka velika ideja svoje mučenike. Toda zavest, da ta ideja ni več želja posameznikov, temveč da se je v nekaterih državah vzhodne Evrope že celoma uresničila in da jo bodo na tem zborovanju sprejeli enodušno zastopniki 30 milijonov ljudi, to je že sedaj toliko moralna in politična sila, da moramo s polno zavestjo izjaviti: narodna avtonomija ljudstev je ena imed tistih zahtev, ki jih vsa materijelna premoč sveta ne bo zamogla ustaviti na potu do njihovega splošnega in popolnega priznanja in uresničenja. Trajalo bo brez dvoma dolgo, kajti delo, katero smo vzeli nase, je silno in težavno. Gre za nič manj in nič več nego za duševno revolucijo v pojmovanju države med vladajočimi sloji skoro vseh evropskih držav. Politično mišljenje in čustvovanje vodilnih slojev naše dobe obožuje državo in «nacijo» ter dovoljuje lastnemu narodu, da pohodi vse prirodne pravice drugih narodov: saj se ne spoštujejo niti naravne svobosčine lastnih sorojakov.

Zivimo v dobi najostrejšega nacionalizma!

Toda radi tega ne smemo obupavati. Poleg narodnih manjšin delajo tudi drugi mogočni pokreti na tem, da se izvrši prevrat v vladajočem političnem mišljenju in čustvovanju.

Mednarodno delavstvo je nacionalizem malodane prebolelo.

Čedalje bolj jasno postaja, da je nacionalizem nesposoben, rešiti socialne, politične, posebno pa narodne probleme našega časa.

Raznarodovanje organiziranih samozavestnih ljudskih skupin je postalo v našem stoletju kratkoma nemogoče.

Samo dve poti.

Ker se pa vprašanje narodnih manjšin vendar mora rešiti, sta le dva izhodna pota na izbiro: ali iredentizem s sledečimi vojnami ali pa narodna svoboda v obliki avtonomije. Na eni strani nasilje, na drugi kultura in človečnost.

Odgovorni voditelji držav naj se odločijo in zberejo.

(Opomba. Zborovalci so govornika prekinjali z burnimi aplavzi, ob koncu je v dvorani zavihralo glasno odobravanje).

Da bo konec besedi

Teh stavkov ne bi mi nikdar napisali, ako bi nas v to ne prisilila Edinost, ki v deveta nebesa povzdiguje drja Wilfana zastran tega, ker je predsedoval na zborovanju narodnih manjšin v Ženevi. Enajstkrate je o tem pisala. — Zgodbica tega predsedstva je tale: Organizator ženevskega zborovanja narodnih manjšin je Nemeč dr. Ander z Nizozemskega. Dr. Ander je prepotoval vso Evropo ter je v dveh letih obiskal vse voditelje narodnih manjšin vseh držav. Ko je prišel v Italijo, je došel u Trst, a se ni ustavil v Trstu, ampak je najprej šel v Gorico, kjer je obiskal drja Besednjaka, kjer je dobil vse podatke o naši narodni manjšini glede Furlanije, Tržaške in Istre. Kasneje je govoril tudi z drjem Wilfanom kot načelnikom liberalne slovenske stranke.

Sklicanje zborovanja.

V neoficialnem pripravljalnem odboru za ženevski kongres so bili samo Nemci in Madžari. Ko so se gospodje zavedli, da ta nemška in madžarska samopašnost ni na mestu, so iskali Slovane, ki bi sopodpisal oklic ali vabilo na prvo zborovanje, ker so se zbal, da bi sicer Slovani odpovedali svojo udeležbo. Dr. Ander se je obrnil na drja Besednjaka, ki je v svojem kavalirstvu odpisal, naj podpiše dr. Wilfan kot starejši mož. Tako so podpisali vabilo en Nemeč, en Madžar in en Slovan.

Pred zborovanjem.

Ko so se zastopniki narodnih manjšin zbrali v Ženevi, so se najprej posvetovali, kdo naj bo na odru, to je v vodstvu kongresa. In kajpada so zborovalci enoglasno odgovorili: «Tisti, ki ste podpisali na vabilu, vodite zborovanje». Tako je prišlo, da je zborovanje po vzkliku izvolilo v predsedstvo vse tri sklicatelje, med temi drja Wilfana.

Izvolitev predsednika.

Ko je šlo, kdo bo predsednik, podpredsednik, kdo tajnik itd. zborovanja, sta se Nemeč in Madžar očividno umaknila.

Sumljivo umikanje.

Kako je mogoče, da se ponosni Nemeč, ki je dve leti stalno bil na potovanju,

nad vse sposobni gospod Ander, umakne in noče na zborovanju nobene besede? Kako pa z Madžarom, ki je ohol, ko malokdo?

Kaj je za kulisami?

To zanima vsakega človeka. Zadeva pa bo popolnoma jasna, ko razkrijemo zaveso in pokukamo za kulise.

Znano je, da so velike države, ki ne ravnaajo z manjšinami ravno najlepše, zelo pazljivo motrile pripravo na kongres. Bale so se tega kongresa. Dejstvo je, da je goriška podprefektura in kasneje samo ministrstvo izrecno odreklo potni list poslancu Besednjaku. Zato je moral Besednjak v Švico peš čez najvišje zasnežene gore. Tja in nazaj.

Tik pred zborovanjem so priobčili veliki vladni listi v inozemstvu članke, v katerih so rekli, da je ženevsko zborovanje komedija nemške države. Nemčija, ki slučajno nima manjšin, ker so jo na vseh krajih obrezali, je potlačena in bi rada naredila v drugih državah revolucijo; zato da se je zakulisno postavila na čelo manjšinskemu gibanju, katerega je deležno 30 milijonov duš; ker to vprašanje čedalje bolj zori, je zgrabila po njem dalekovidna Nemčija. Dokaz za to da je dejstvo, da ima glavno vodstvo tega gibanja navidezni sedež v Ženevi, v resnici pa v Berlinu, kjer ima dr. Ander nalašč svojo manjšinsko pisarno. Ves denar za te ogromne reči da daje Berlin. Njim da so se pridružili Madžari, ki se čutijo ponižane, ker so jim državo zmanjšali.

Kakor hitro je to dospelo v Ženevo, sta se Nemeč in Madžar modro povlekla v ozadje in sta silila Slovane v ospredje. Tako je slučajno postal Slovan predsednik zborovanja; v resnici pa igrača v nemških rokah.

*

Mi smo to priobčili, če se nam je studilo ponašanje Edinosti; končno pa ni greh, da poznajo Slovenci in Hrvatje nele to, kar se na odru vprizori, ampak tudi tisto, kar se za odrom vrši!

Röntgenološki zavod

PRIMARIJA

dr. A. de Fiori

— v Gorici —

Corso Vittorio Em. III. 14

Sprejema od 9-12 in od 2-4

Cerkvena umetnost - Dober tisk

NOVA TRGOVINA

ENRICO TOFFOLETTO

TRST, Via del Pesce 4

Velika izbira slovenskih molitvenikov, nabožnih knjig, podobnic, svetinj in in drugih nabožnih predmetov. Cerkvena obleka in potrebščine.

KONKURENČNE CENE.

PODLISTEK

Erazem predjamski, zadnji gospodar Ravbarkomande

Od Postojne proti državni meji leži vasica Predjama in kmalu za njo je srednjeveški grad, ki je vklesan v skalovje kakor ptičje gnezdo. Ljudstvo mu pravi Ravbarkomanda.

Za časa cesarja Karla Velikega, ki je vladal od leta 768. do 814. po Kristusu, je prišel neki nemški klativitez v naše kraje in se je naselil v jami, v kateri se sredi skal nahaja dandanes grad. Naslednjiki tega viteza so se zvali Lueg in ta družina se je močno razširila po Kranjskem in Štajerskem, v Tirolah in tudi drugod. Luegerji so se vojskovali

zoper Turke, večkrat pa so se postavili na čelo roparskim družbam in so prelili sila krvi.

Zadni mož z Ravbarkomande.

Zadnji Lueger je bil Erazem predjamski, ki je umrl nesrečne smrti leta 1484. torej pred 441 leti. Erazem je imel prijatelja, ki ga je srčno ljubil: Andreja Baumkircherja. Andrej je dvakrat rešil življenje cesarju Frideriku Tretjemu, končno pa so ga obdolžili izdajstva in obsodili na smrt na vislicah v Gradcu. Ko so se leto nato vršile v Frankfurtu na Majnu velike veselice v čast cesarja,

je šel tja gori tudi Erazem, ki je spadal med cesarjeve viteze. Med veselico je dvorni maršal grof Pappenheim rekel, da so prav storili, ko so Baumkircherja obesili, saj je bil upornež, tedaj skoči Erazem pokonci in zahteva od Pappenheima, naj žalitev prekličie. «Ne in trikrat ne». To je bil odgovor. Erazem zgrabi za sabljo in v hipu preseka Pappenheimerju glavo.

Erazem v ječi.

Erazma so na licu mesta zvezali in so ga pahnil v ječo. Na osmi dan so peljali Erazma v veliko dvorano. Sredi dvorane miza, na mizi črn prt. Za mizo je sedelo dvanaest mož; črno so bili oblečeni, na glavah so imeli kapuce, tako da jih ni bilo mogoče spoznati. Obsodili so Erazma na smrt. Tri dni nato pride k Erazmu v ječo menih, frančiškan. Era-

zem pravi, da je že spovedan in obhajen in da želi poslednje ure svojega življenja sam v miru prebiti. Nato se menih sleče: bil je cesarjev tajnik, v menih ha preoblečen, da bi ga nihče ne spoznal. Cesar je imel Erazma rad, toda družina Pappenheimov je bila premogočna, da bi cesar smel Erazma pomilostiti; cesar se je Pappenheimcev bal. Tajnik mu je navsetoval, naj zbeži. In res se je tako zgodilo.

Erazem beži proti Postojni.

Še v tisti noči je Erazem preplaval reko Majn; na drugem obrežju ga je čakal njegov sluga s konji in obema psoma. Po dolgi in silno nevarni poti je prispel Erazem v Predjamo, kjer so ga čakali njegovi zvesti vojščaki.

Komandant Gašpar Ravbar.

Družina Pappenheimcev je hotela ma-

Kaj nam z dežele pišejo

ZAGORJE na Pivki.

Naše Zagorje, ki je ponosno na Miroslava Vilharja, se ponaša tudi kot rojstni kraj slovenske pisateljice Lee Faturjeve. Rojena je bila v Zagorju l. 1865. in slavi letos šestdesetletnico. Njen oče Lovro Fatur je imel nekaj časa gostilno v Zagorju, pozneje je vstopil pri železnici in postal prozni mojster. Njena mati je bila iz rodu Sedmakov. Ker je oče v službi obšel razne dežele, je tudi mama Lea dobila priliko, da se je naučila nemškega in laškega jezika. V šolo je hodila samo tri leta pri benediktinkah na Reki. Učila se je tako izvrstno, da so jo sestre želele še nadalje vzgajati, da bi postala učiteljica. Toda starši so ukrenili drugače. Dali so jo učiti za šiviljo. Kot šivilja je v Ljubljani gospodinjala svojim bratom, ki so tam v šole hodili. Z njimi je oskrbovala tudi druge dijake. Med tem pa se je na lastno pets učila z veliko vztrajnostjo in začela pisati povesti. Še dandanes pridno dela s peresom.

VREME.

Poročilo o romanju mož in fantov.

Ze od nekaj je prijazna vremska dolina, ki se po pravici imenuje «paradiž Krasa», privabljalna vernike od blizu in daleč k starodavni romarski cerkvi, posvečeni Materi Božji Vnebovzetja. Lepa cerkev stoji na nizkem gričku, nekoliko proč od zunanega šuma in hrupa.

Dne 9. nov. t. l. so semkaj pohiteli naši možje in fantje. Kljub skrajno neugodnemu vremenu jih je priromalo okrog 700, ki so skupno z možmi in fanti vremske župnije malodane napolnili prostorno cerkev. Kakor smo zvedeli, bi bila udeležba vsaj še enkrat tako velika, da jih ni vstavilo deževje. Obhajanih je bilo okrog 200. Pobožnost, ki ji je prisostvovalo 8 duhovnikov, se je vršila natančno po sporedu, kakor je bil objavljen. G. dr. Jož. M. Križnik, dekan v Trnovem, g. Jan. Kalan, župnik v Knežaku in g. Fr. Kovačič, župnik v Košani so v jedrnatih in izčrpnih govorih orisali vzor katoliškega moža in fanta v luči vere in ljubezni do Marije. Ognjevitve besede so globoko segle v srca udeležencev, ki so ves čas z napeto pozornostjo sledili iz-

vajanjem. Med obojno sv. mašo ob 8h in 10h — ob 10h slovesna z asistenco, daroval jo je g. dekan dr. Križnik — so peli na koro tuji in domači pevci ter moški splošno po cerkvi. Bilo je pravo ljudsko petje. Romarska pobožnost se je končala z govorom, petimi litanijami in zahvalne pesmijo ob 2. uri popoldne. Le prehitro je prišel čas ločitve. V najboljšem razpoloženju in z veseljem v srcu so se romarji začeli vračati proti domu, nekateri celo 7 ur daleč.

Zares, to je bil dan, ki ga je naredil Gospod. Sprožila se je tudi misel, da bi se tako romanje priredilo vsako leto ali v Vremah ali kje drugje.

Dekletom Mar. družbe, ki so za to slovesnost okusno ozaljšale cerkev z vencami in cvetjem, Bog povrni!

KORTE.

Podruge leto smo bili brez duhovnika. Sedaj se nam je želja spolnila. Dobili smo župnega upravitelja v osebi g. Karla Esiha, novomašnika iz Trsta, ki ga vsi radi imamo. — Tudi novo slovensko učiteljico smo dobili. Gdč. Sancin je morala oditi. Na njeno mesto je prišla gdč. Rušnak.

GABERJE na Vipavskem.

Večkrat sem bil namenjen poslati kako novico, pa sem slab v pisavi, imam trdo kmečko roko. Danes pa pišem in upam, da ne za v koš.

Smrt pobira. Dne 2. novembra smo pokopali kmečkega fanta Lojzeta Pegana; 25-let mu je bilo. Imel je lep pogreb, da že dolgo ni bilo takega v Gaberjah. Pevski odsek prosvetnega društva «Danice» mu je zapel pred hišo pretresljivo žalostinko «Vigred se povrne», na grobu pa «Človek, glej.» Lojzetu pa kličemo: Navsvidenje nad zvezdami!

Društvo. Sedaj pa napišem tudi par vrstic o našem društvu, da ne bo javnost mislila, da mi Gaberji spimo spanje pravičnega. Čeprav nismo imeli javnih nastopov, vendar delujemo. Prirejamo društvene večere, se vadimo v petju in radi čitamo časopise. Tudi knjižnica se uporablja; seveda bi se lahko še bolj. Torej vaščani, sezite po dobrih knjigah, sedaj ko so dolgi večeri

SMARJE pri Kopru.

Začeli smo zidati novo cerkev. Pri podiranju stare našli smo zelo stare slike in grške napise. Utegnejo biti starejše od l. 1152. Takrat so namreč prišli v ta kraj benediktinci in naredili samostan. Oni se niso posluževali grške pisave. Zato sklepamo, da so ob tistem času že našli cerkev narejeno in v njej tiste slike. Nekatere slike predstavljajo duše v vicah. Našli smo tudi bronast denar z okrajšanim napisom «Dalm», kar pomeni Dalmacija. Tak denar je kovala beneška republika za Istro, Dalmacijo in Albanijo.

ZANIMIVOSTI.

Kdo jo prodaja?

Ljudsko pratiko prodajajo še sledeči: **Trst:** Ulrič, via Carducci 41; **Sežana:** Vekoslav Jogan; **Bistrica:** Aleksander Ličan; **Trnovo:** Fran Valenčič; **Prem:** Fatur, Znidaršič; **Čelje:** Rudolf Ivančič; **Postojna:** A. Milavec; **Solkan:** Marija Gomišček; **Temnica:** Stanislav Trampuš; **Vogrsko:** Jožef Nardin; **Pregarje:** Viktor Bubnič; **Golac:** Vinko Dolenc.

Petletnica.

Na dan sv. Martina je minilo 5 let, odkar je bilo sklenjena v Rapallu pogodba med Italijo in Jugoslavijo in določene meje med obema.

Luna in makaroni.

Na otokih Velikega in Tihega oceana, med Azijo in Ameriko, se vrši vsako leto točno dan pred zadnjim luninim krajcem v oktobru in novembru za prebivalce vesel, a za učenjake zanimiv in še neresen pojav. Tisti čas namreč se pojavijo od koralnega obrežja pa daleč tja v morje, velikanske množine črvu podobne živalice. In to na otočjih Gilbert, Fidži, Tonga ter Samoa. Prva tri so v angleški posesti, Samoa pa je bila preje nemška kolonija.

Prebivalci teh otočij pričakujejo pojav črva «palola» ali «mblalo» v gostih trumah na obrežju, ker je palola dobra in okusna jed bodisi surova ali pražena. Čim se pojavi palola, ga hite zajemati z rešetasto pripravo, ker palola v par urah zgine v globočino. Kar jih ne pojedjo, jih takoj spravijo in prodajajo.

Kakor je spoznal Nemeč Friedländer, je «mblalo» samo zadnji del črva in predstavlja jajca in semena. Jajca so temnejše, seme pa svetlejša barve. Cela žival je spredaj podobna deževniku (glisti), zadaj pa na vrvi nabranim kroglicam. Dan pred zadnjim luninim krajcem se zadnji del odloči, pravi črv pa ostane vedno v luknjah obrežja. V vodi se jajca oplode, na kar se zopet potopijo v globino. Palola je torej podoben kaviaru, ki je iz ribjih jajc.

Kaka je zveza med črvom palolo in zadnjim krajcem lune, zakaj se pojavi le ob določenih časih, to še ni dognano. Na vsak način potrjuje palolo, da vpliva luna, ali direktno ali indirektno, na živa bitja. Švedski kemik Arrhenius si razlaga, da vpliva zvišanje napetosti zračne elektrike. Italijani pravijo palolo makaroni viventi — živi makaroni.

«Ena urca bo bila».

Gašpar Ravbar je zvedel za kraj, kjer se vsak večer ob gotovem času nahaja Erazem. To mesto je nezvesti Franjo označil s črnim suknom in v neki noči je majhna lučka pod skalo pokazala točko, kje je Erazem. Topovi so zarjaveli, vojščaki so naskočili in v četrte ure so bili Ravbarjevi vojaki v gradu. Erazem je ležal v mlaki krvi. Borba je bila huda in nad vse krvava. Ravbarjevi vojaki so bili številno v premoči in so Erazmove vojščake do zadnjega pobili.

Od Erazmovih sta ostala pri življenju samo še dva: stari hlapec Henrik in mladi Franjo, izdajavec, ki je bil Ravbarjevim vojakom grajska vrata odprl.

Ko je prispel Ravbar v grad, je zagledal Henrika, ki je klečal ob Erazmovem truplu in je jokal. Ravbar je bil ginjen

Naša pošta.

Fradel. Ali ne znate več slovensko? **Gaberje.** Le oglasite se še. **Naročnina** «Malega lista» za inozemstvo (Ameriko, Francijo, Jugoslavijo itd.) znaša letno 20 lir.

Po čem je lira?

Dne 17. novembra si dal ali dobil:
za 100 dinarjev — 48.75 L.
za 100 č. kron — 72.80 L.
za 100 fr. frankov 100.— L.
za 100 šilingov — 342.— L.
za 1 dolar — 24.75 L.
za 1 funt — 120.70 L.

TRDI OREHI

Rešitev uganke v 43 šte. «Malega lista»:

«Ne peri perila, na vmivaj posode, če nimaš «Tri»-sode od Fenderla v Trstu». — Izmed 185 rešilcev so bili izžrebani sledeči: 1.) nagrada L. 25.— A. Kapun, Sv. Ivan - Vrdele; 2.) nagrada L. 10.— I. Vadnjak, kov. mojster - Slavinje pri Postojni. 30 manjših daril pa dobe: J. Urbančič - Mal. Bukovica 16; J. Gregorčič - Koseč 17; F. Potepan - Mala Bukovica 25; A. Srebrot - Stara sušica 16; J. Kaluža - Hrastje 18; V. Černač, Grobišče 17; F. Eržen - Trst, S. Prunk - Vrem. Britof 28; M. Kapelj - Narin 30; F. Žakelj - Slavinje 5; M. Dariš - Kubed 23; V. Premru - Razdrto 56; R. Markon - Trnovo pri Gorici; R. Skapin - Vrdele; I. Štakuš - Gorica; L. Kašča - Spod. Trenta; A. Gornizelj - Rocol; J. Kapelj - Nova sušica 27, F. Urbančič - Gradišče 52, S. Rijavec - Gorica; J. Koler - Idrija; D. Rudež - Štanjel; J. Gec - Ponikve 9; K. Race - Rodik 79; F. Božič - Lozice 45; V. Slamič - Vrtovin 102; F. Kete - Dolenje 29; R. Bajc - Zapuže 38; M. Bičič - Št. Viška gora 38; P. Obid - Gorica; F. Gorela - Korte. — Darila razpošlje tvrdka Fenderl iz Trsta.

ALOJZIJ POVH

URAR IN ZLATAR

piazza Garibaldi 2, I. n. Tel. 3-29

Lastna tovarna in delavnica. Prodaja, kupuje, popravlja vsakovrstne predmete. — Korist vsakega je, da se prepriča o cenah.

Primarij kirurg sanatorija Villa S. Giusto in občinske bolnišnice v GORICI

Dr. LOJZE SUSSIG,

prej asistent na dunajski vseučilišni kliniki profesorja Hohenegga, sprejema vsak delavnik od 2-3 popoldne Corso Verdi 21-II, telefon šte. 196.

Naše narodne pesmi.

Ko ptičica sem pevala.

šeevanja. Pritiskala je na cesarja in z Dunaja je prišel ukaz na tržaškega vojaškega poveljnika, Gašparja Ravbarja. Ta je imel nalogo, da ujame Erazma in njegove tovarise.

«Kaj vse ljubezen stri».

Poveljnik Gašpar Ravbar je prispel v Predjamo z veliko vojsko, ki je morala oblegati grad, dokler se bo Erazem vdal. Minevali so tedni, meseci in spet meseci, toda Erazem se ni vdal. Kaj še! Komandant je doživel dan, ko se je strahovito raztogotil. Ko je že računal, da se končno Erazem zaradi lakote vda, mu pošlje Erazem poleg vola in teleta najlepšega sadja, ki je bilo čisto sveže, še od včeraj, sveže ribe iz sladke vode... Gašpar Ravbar je od jeze norel: Kako neki pride Erazem do sadja. Saj ga popolnoma obdajamo...

Iz notranjosti gradu je vodil tajen podzemeljski hodnik tja v Vipavo. Nihče ni za to vedel, ne v Trstu ne v Vipavi. Komandant Ravbar je nato razpredel svoje vohunske niti daleč na okoli.

Mladi, komaj 18 letni Franjo, Erazmov sluga, ki je skrbel za dobavo živeža iz Vipave, je bil spoznal v Trgu neko deklico, ki ja je srčno vzljubil. Pogosto je hodil v Vipavo, slepa ljubezen je zakrivila, da se ni dovolj varoval, da ni dovolj previdno ravnal. Deklica je zvedela, kako in kaj... Sovražniki Erazmovi so zvedeli, kaj da je, niso pa še vsega znali. Sovražniki so pregovorili deklico, deklica je pregovorila ljubega; sovražniki so mu obljubili neznanska bogastva. Zlato in ljubezen sta bila močnejši od pošte-nja in zvestobe.

zastran točke zvestobe in je staremu Henriku življenje podaril. Toda ko je stari zagledal Franjo, je vstal ter mu zaklical: «Franjo, svojega gospodarja si izdal». In potegnil je meč, ki ga je imel pod haljo in v trenutku je bil Franjo mrtev. Ravbarjevi vojaki so priskočili in so starca ubili.

Nekaj dni kasneje so kmetje iz bližnje vasice pokopali Erazma. Izročilo pravi, da sta hotela biti tam zagrebena tudi oba Erazmova psa, ki sta bila stalna in zvesta spremljevalca rajnega gospodarja. Tako je leta 1484. končal zadnji Lugar. Izročilo pravi, da je Erazem zakopan blizu cerkvice, ki jo je posvetil tržaški škof Enej Silvaj Pikolomini, ki je pozneje postal rimski papež Pij II. Nad grobom raste dandanes velika in starodavna lipa. (Postojnski).

GOSPODARSTVO

Velemlekarna v Trstu

Našim čitateljem smo že poročali o namenu tržaške občine, da se dovažanje in razdeljevanje mleka uredi na moderen način. V eni ali drugi obliki bo načrt tržaške občine gotovo prešel v dejanje. Naša skrb mora biti, da po svojih močeh varujemo koristi zlasti našega kmečkega prebivalstva, da ne bi mestna gospoda sama brez kmeta odločevala in gospodarila.

Z veseljem smo opazili, da se je našlo precej umevanja za to velepomembno reč, ne samo v časopisju, ampak tudi med ljudstvom. Začelo se je tu in tam resno misliti na ustanovitev mlekarskih zadrug.

Potrebna opomba.

V «Edinosti» je izšel članek z naslovom «Centralna mlekarina v Trstu» izpod peresa dr. Jos. Agneletta. V tem članku je g. doktor začrtal nekaj smernic ali vodilnih misli, katerih naj bi se držali ustanovitelji mlekarskih zadrug. So pametne misli, katerim je treba pritruditi, toda glede višine deležev se ne moremo strinjati z mnenjem g. doktorja.

Kako pravi on.

Dr. Agneletto piše: «Deleži, ki jih bo morali zadržniki vplačati, bodo morali biti tako visoki, da pokrijejo dve tretjini stroškov nove mlekarne, ki bo stala, ako bo oddajala najmanj 1000 litrov mleka na dan, z zgradbo in stroji od 70 do 100 tisoč lir.»

Naredimo račun.

Po mnenju dr. Jos. Agneletta bi torej morali vplačati deležev za dve tretjini stoječega kapitala. Torej vzemimo, da stane mlekarina 100 tisoč lir. Člani bi morali že od početka zložiti vsaj 60 tisoč. Kje jih bodo vzeli? Ali koliko članov, misli g. doktor, bo pristopilo tekom prvega leta? Ako jih pristopi 120, bi moral vplačati vsak posamezni 500 lir deleža, da bi se nabralo 60 tisoč. Saj, kadar se zadruga ustanavlja, ne derejo skupaj, kakor da bi harmonika zaigrala na sredi vasi. Ustanavljanje zadrug je težko, truda in skrbi polno delo. Kdo more utemeljeno upati, da bi ob deležu 500 lir pristopilo več kot 100 članov? Kdor ima skušnjo, ve, da jih ne bo niti pedeset.

Kaj demo mi.

Po našem prepričanju ne sme delež presegati 100 lir. Vstop v zadrugo mora biti omogočen vsem, ne samo bolj premožnim. Drugače postane namesto zadruga delniška družba magnatov in bi prišli tja, kamor nismo bili namenjeni, ko smo rekli: Ustanovljajte zadruge! Zadruga je za vse ljudstvo, ne za nekatero, ki jih sreča povija v bankovce in ziblje v zlati zibki. Zato delež ne sme biti previsok.

Naš račun.

Zdravje in moč zadrug ni poglavito v deležih, ampak v zadržni misli, poštenih namelih, v nesebičnosti vodilnih oseb, v zaupanju ljudstva.

Ako postavimo delež 100 lir, okrožje zadruga na 1000 l mleka dnevno, bodimo zelo zadovoljni, ako bo s početka pristopilo 100 članov. Tako bi dobili kapital 10 tisoč lir. Če člansko jamstvo postavimo na petkratno vrednost deleža, dobimo jamstva za 50 tisoč lir. To bi bila po našem najvišja mera obremenitve in tudi zadostna, ako bodo drugi činitelji krepko pritegnili.

Kdo bo dal?

Za napravo mlekarne seveda ne zadoštuje zbranih 10 tisoč lir na deležih. Treba je posojila. Mislimo, da je velika zadržna dolžnost naših podeželskih hranilnic in posojilnic, da snujemo se mlekarinam sežejo pod pazduho. Za jamstvo bo poleg zadržnega jamstva tudi stoječi kapital sam, poročstvo pa bi eventualno lahko dali še posebej odborniki nove zadruga. Posojilnica bi si po potre-

bi prilastila tudi nekaj kontrole čez poslovanje mlekarne.

Drugi činitelj pa je Zadržna zveza. Pomagati zadržnam je njena bistvena naloga. V potrebi naj bi ona dala posojilo in morda kaj malega podpore, v kolikor dopuščajo njena sredstva.

Ko bodo mlekarne v teku, potem bodo seveda pristopali novi člani, rastle število deležev in garancija, rastle podjetje in se vračal denar.

Vsak začetek je težak.

Beneške obligacije so imele na borzi v Trstu dne 17. novembra ceno 68.25 za sto.

Draginja v oktobru. Tržaški urad za statistiko je objavil draginjske številke za pretekli mesec oktober. Stopnja draginje ima številko 122.15. Je za spoznanje nižja kakor v septembru. V oktobru lanskega leta pa je bila stopnja samo 112.55. Treba bo še precej znižati razne cene, da pridemo nazaj na lanske.

Stab. tip. S. Spazzal, Trieste, C. C. I. 7469.

MALI OGLASI

CENA Malih oglasov: navadni tisk 20 stotink beseda; **mastno** 30 st. beseda; vse **Z VELIKIMI ČRKAMI** 40 st. beseda.

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje. Po ugodnih cenah. **Tvrška Gastone Dolinar, Trst - Via Ugo Polonio 5.**

KUPUJEMO in plačamo po najvišjih cenah drva za kurjavo, oglje, hrastove in bukovce hlode, suhe gobe, med, mleko, jajca, maslo itd. - **Kmetijsko-trgovsko društvo - Trst, via Raffineria 4.**

PRSI SIRUP izkušeno sredstvo proti kašlju, prehladu, navadnim pljučnim boleznim in influenci, za odrasle in otroke. - **Lekarna «Pri Odrešeniku» v Il. Bistrici.**

REVMASAN, (tekočina ali mazilo) uspešno sredstvo proti trganju v udih in kosteh, proti bolečinam in trganju v plečih in križu in proti revmu. - **Izdeluje Lekarna «Pri Odrešeniku» - Il. Bistrica.**

PRIPOROČAM svojo staroznano žganjarno v Trstu, Scala Belvedere št. 1. Imam v zalogi najboljši spirit, razna vina in likerje. - **Ferdinand Pečenko, lastnik.**

KROJAČ izdeluje po nizki ceni vse obleke za civiliste, vojake in duhovnike. - **Jakob Šemerl, Trst - via della Guardia št. 48 (blizu slovenske šole).**

DOBER SVET JE ZLATA VREDEN. Proti slabosti in bolečinam v želodcu, slabemu teku in prebavi, grenkosti v grlu, in zaprtju uživajte **«GASTRIN»** - **Lekarna «Pri Odrešeniku» v Il. Bistrici.**

PRODAJALKA, izvežbana v trgovini z mešanim blagom in trafiki, išče službe bodisi v mestu ali na deželi. Nastopi takoj. Naslov pove uprava «Mal. lista».

ČEBELARJI v bližini Bistrice se prodajo radi preselitve, stroček za vplivanje satnic. - **Naslov pri upravnistvu.**

JAKOB ŠULIGOJ
Prvi in edini slovenski urar in zlatar v **GORICI**
Gospeska ulica 19
Priporočam svojo veliko zalogo vaših vrat ur, zlatnine in srebrnine, vse po nizkih cenah.

Dr. DIONIZ GODINA
ODVETNIK
SODNIJSKI TOLMAČ, za slovenski, srbsko-hrvaški in nemški jezik.
TRST
Via Torre bianca 41, telefon 5 37

Privatna klinika
D. Cicero
v Postojni
izvršujejo se vse kirurške in notranje operacije
vsa električna zdravljenja
Žarki X.

Kdor rabi
Pohištvo, šivalne stroje Singer in druge potrebščine za stanovanje naj si ogleda zalogo pohištva
G. BREINER
TRNOVO
pri Bistrici in OPATIJA, predno kupi kje drugje.

Najvišje cene plačujem za
KOŽE
kun, zlatice, lisice
dihurjev, vider, jazbecov, mačk, veveric, krto, divjih in domačih zajcev.
D. WINDSPACH
Trst, Via Cosare Battisti št. 10 II. nadst., vrata 16
Sprejemajo se pošiljatve po pošti

Ljubljanska kreditna banka
Podružnica v Trstu: Via XXX Ottobre 11
Brzojavni naslov: Banca Lubiana - Telefona: 5-18, 22-98
Podružnice: GORICA, Bralica, Celje, Črnomelj, Koroj, Logatec, Maribor, Metković, N. Sad, Plaj, Sarajevo, Split.
Centrala v Ljubljani
Dolžniška glavica in rezervni sklad: 80.000.000 dinarjev
Bavi se z vsemi bančnimi posli. - Sprejema vloge na vložne knjižice ter jih obrestuje z 4%, a vloge na tekoče račune v lirah in v dinarjih po dogovoru najbolje - Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnostne celice (SAFES)
Blagajna je odprta od 9^{1/2} do 12.30 in od 14^{1/2} do 16 ure.

Čevljarnica FORCESSIN
odlikovana v Parizu in Genovi 1924.
z veliko premijo, diplomom in zlato svetinjo
Trst **via Caprin 5 pri Sv. Jakobu Trst**
KADAR KUPUJEŠ ČEVLJE, MISLI NA VSE:
1.) da bo zdravo za nogo,
2.) da bo elegantno,
3.) da bo trdno,
4.) da bo cena primerna.
FORCESSIN TE ZADOVOLJI V VSEH TOČKAH.
Slovenci! Kupujte samo pri FORCESSINI!

Jakob Bevc
urarna in zlatarna
TRRT - Campo S. Giacomo št. 5
ZLATO kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah.
KRUNE plačuje više kot vsi drugi.
ZALOGA raznovrstnih ur in zlatenine.

ZOBOZDRAVNIK
Dr. L. MERMOLJA
specijalist
za zobne in ustne bolezni sprejema
v Gorici na Travniku št. 5, II.
od 9-12 in od 3-5

Naznanjam sl. občinstvu
da sem preselil svojo obrt s Kornja (hiša Drašček) v via Carducci št. 16.
Priporočam se za nadaljni obisk
M. ŠULIGOJ, urar, Gorica, via G. Carducci 16 (prej Gosposka ulica).

Zobozdravniški ambulatorij
TRST, v. Settefontane št. 6
od 9. do 12. ure in od 15. do 19. ure
Ljudske cene.

Katoliška knjigarna
v Gorici (Montova hiša) ima veliko izbiro šolskih zvezkov, knjig, šestil, risarskih blokov, ertala, sploh vse solske potrebščine v zelo veliki izbiri.
Prodaja se na drobno in na debelo.